

ЦАНА 50 Н. ФЭН. — PREIS 50 Pf.

LE JOURNAL BIELORUSSIEN
„LA PATRIE”DIE WEISSRUTHENISCHE ZEITUNG
„DAS VATERLAND”THE BELORUSSIAN NEWSPAPER
„THE FATHERLAND”

№ 11 (595)

Мюнхэн, 22-га ліпеня 1962 г. — München, Sonntag, 22 Juli 1962

ГОД ВЫДАНЬЯ 16

Да 80-гадовага юбілею Янкі Купалы

І калі зьдзекуецца нада мною хтосьці —
Над Бацкаўшчынай зьдзекуецца ён маей,
Калі-ж над ёй — мяне тым крыўдзіць
найняжэй».

Янка Купала

80 год мінула ад дня народжання нашага нацыянальнага трывбуна, волата слова й духа, велічы якога не сатруць стагодзьдзі, ія зменшыць ніякія махінацыі ворагаў. Дваццаць год мінула ад ягонае трагічнае смерці на чужыне — съмерці, прычыны якое да гэтага часу так старана затыаюцца тымі-ж ворагамі. І гэтых дзвінцаў год давялося паэту адбыць на пасьмяротным выгнанні, на чужыне. Якбы прадчуваючы гтае выгнанне, яшчэ дзесяцігодзьдзі раней ён пісаў:

А хоць дасьць мне доля ў дамавіне месца,
Устане цень зь зямлі мой, на крыж абарэцца,
І ў той бок глядзеці будзе век нязводна,
Дзе ляжаць загоны Беларусі роднай.

І вось выгнанне скончылася. Сухі, казённыя загаловак у рэспубліканскай партыйнай прэсе: «Пахаваныя ўрны з прахам Янкі Купалы ў Мінску». І далей: «30-га чэрвеня ў Маскве адбыўся мітынг у сувязі з пераносам урны з прахам народнага паэта Беларусі Янкі Купалы для пахавання ў горадзе Мінску». Апісваеща мітынг у Маскве, і 2-га ліпеня — у Менску, калі съміротныя рэшткі паэта былі пахаваныя на гарадзкіх могілках, на Даўгабродзкай вуліцы. «Малёвія жалобнага маршу зъянняеца велічымі гукамі дзяржаўнага гімну Савецкага Саюзу і Беларускай ССР», — гаворыцца ў казённым паведамленні БЕЛТА...

*

Пэўна-ж не такога павароту на Бацкаўшчыну чакаў Пясьніар, хоць спачыць на роднай зямлі ён хацеў. І спачыў — ды яшчэ не на вольнай.

Але што-ж прымусіла паняволнікаў пасля 20-ці гадоў выпусціць з Масквы съміротныя рэшткі несъміротнага Трыбуна нашага нацыянальнага вызвольнага руху? Прычыны, хіба, ясныя. Папершае, цяжка, немагчыма ім было далей апраўдаць перад беларускім народам такое «выгнанне» ягоная найяўлішчага Пясьніара. Ці-ж гэта ня было найблышчайскрэвым сымбалем духовага й нацыянальнага паняволення Беларусі? Падругое, паняволнікі пастанавілі выхарыстаць гэтыя дзівэ падзеі — перанос урны ў 80-гадовы юбілей народнага паэты — дзялі найблышчага, бадай распачнага наступу на Песьніару спадчыну, намагаючыся канчаткова прысвоіць яе сабе, а самога паэта прадставіць, як усьцяжнага носябіта іхных ідэяў. Аб гэтым вельмі-ж выразна съветчыць прапагандовая шуміха, выказаванні мясцовых і прысланых партыйных руправаў з нагоды прыгданых падзеяў.

*

Партыйныя палітрук беларускага падсавецкага літаратурныя Пятрусь Броўка, выступаючы ў Маскве на мітынгу з нагоды пераносу съміротных рэштак паэты ў Менск, думае, гаварыў «Купалу? Цытуе афіцыйнае паведамленне БЕЛТА: «Ён гаворыць аб непарушнай дружбе паміж савецкім народам, аб плённым упльве вялікай рускай літаратуры на разыўціцё беларускай літаратуры».

Ці можа быць большае падлізніцтва? А другі верны слуга партыі, Кандрат Крапіва, на мітынгу ў Менску, гаворачы аб Купалу, заявіў: «Мара яго збылася: беларускі народ будзе камуністычнае грамадзтва...» Іншыя, як пад дыктоўку, паўтараюць у сваіх артыкулах цверджанье: «Янка Купала ад усяго

твораў. Дый ня дзіва — гэтыя творы даказаюць, што Купала быў сынам свайго народу і ягоным трывбунам, які клікаў яго на змаганне супраць усіх паняволнікаў — з бальшавіцкім улучна. Як Купала ўспрыняў «сонца каstryчніцкай рэвалюцыі», съветчыца радзікі казённага бальшавіцкага трубадура Дзямяна на Беднага:

«Янкі посвіст соловыіны
Заменіўся ў шпіт змеіны,
Да, в змеіны...»

Так — для новых валадароў Беларусі зъяніным посыкам быті вершы Янкі Купалы, у якіх ён і далей — як і пад царскай акупацый — бараніў праваў свайго народу перад наступам новай навалы...

Як «ад усяго сэру» вітаў Купала «перамогу каstryчніка», съветчыць і ягоная прэмія ў 1920 годзе на ўрачыстасці з нагоды 15-га юбілею ягонае творчай дзейнасці. З нагоды цяперашняга юбілею бальшавікі аб ёй на прыгадваюць, а тады Купала гаварыў да прадстаўнікоў свайго народу:

«Хай вас не палохае, што рвуць нашую зямлю на часы, што хаты нашы спалоскани пажарам, што счубу нашу жне нехта іншы...
«...На беларускай зямлі было і цяпер ёсць шмат хвалішвых прарокаў, шмат рэ-

нёгацкіх душ, што за ласку поснай поліўкі з чужой місіі запрадаюць сябе і свой народ у рабства чужынцам — але гэтага няма чаго баяцца... Будзем верыць, што ў нас Беларусаў прыдадуць новыя людзі, новыя прарокі і будуць пабожаму над хвалішвымі прарокамі і прадажнымі душамі суды судзіць, з пакаленія ў пакаленіне пракляццем успамінца...»

А цяпер хвалішвия прарокі й прадажныя души намагаюцца пераканаць наш народ і ўвесь свет, што Купала — іхны...

**ВОРГАН БЕЛАРУСКАЙ НАЦЫЯНАЛЬНА-
ВЫЗВОЛЬНАЙ ДУМКІ**

DIE WEISSRUTHENISCHE ZEITUNG „BAČKA ŽYŠČINA“ („VATERLAND“)

Herausgeber: Vladimir BORTNIK

Postadresse: Die Weissruthenische Zeitung „Bačka Žyščina“ („Das Vaterland“),

(13 b) München 19, Schliessfach 69.

Druck: „LOGOS“, Buchdruckerei u. Verl., G.m.b.H., München 19, Bothmerstr. 14

Чаң: Нямеччына (іншыя єўрапейскія краіны бяз Францыі й паўдэннаамерыканскія краіны: год — 25 н. м.; паўгода — 12,5 н. м.; ЗША й Канада: год — 13 дал.; паўгода — 6,5 дал.; Ангельшчына й Аўстралія: год — 60 шыл.; паўгода — 30 шыл.; Францыя: год — 25 н. ф.; паўгода — 12,5 н. ф. Перасылка лётніцкай поштай у ЗША й Канаду каштует падвойна, у Аўстралію й краіны Паўднёвай Амэрыкі — патройна. Падвойныя нумары каштуюць падвойна.

Банковое кошло: Zeitung „Bačka Žyščina“,
Konto Nr. 837-125, Bay. Hypotheken- u. Wechselbank, München.

Трагічна абарваць сваё жыццё Купала хацеў сам яшчэ ў 1930 годзе. Гэта быў сымбаль пратесту ўсяго беларускага народу супраць бальшавіцкага паняволення. Купалу адратавалі і аб гэтым бальшавікі цяпер маўчачы. І вось — у 1942 годзе ягонае жыццё трагічна абарвалася. Гэта значыць — Купала памёр ненатуральнай смерці. Якім чынам? У якіх абставінах? Аб гэтым бальшавікі ўпартат маўчачы, і маюць, напэўна, падставы... Але праўды не пахаваеш. Як той Купалаўчень — яна ўстане і будзе яшчэ адным пунктам у абвінаваўчым акце супраць нацыянальнага, сацыяльнага і духовага паняволеніка нашага народу — народу, які так бязъмежна любіў Купала, народу, які так бязъмежна любіць Купала...

*

Над Ягонай магілай, над Ягонай памяцій зьдзекуецца паняволнікі, стараючыся цяпер паказаць яго сваім, намагаючыся зрабіць зъяго хвалішвага прарока, прадажную душу. Але зъ ягонай магілы не перастаюць гучыць у вадказ ім словам:

І калі зьдзекуецца нада мною хтосьці —
Над Бацкаўшчынай зьдзекуецца ён маей...

Тыдзень паняволеных народаў

14 ліпеня Прэзыдэнт Задзіночных Штатаў Кэнэды выдаў чарговую Пракламацію, якой абвесьціў тройці тыдзенія (ад 16 да 22) Тыднем Паняволеных Народаў.

Эта ўжо чацверты раз, як Прэзыдэнт ЗША абвялічае Тыдзен Паняволеных Народаў і заклікае амэрыканскіе грамадзтва адзначыць яго адпаведнымі маніфэстациямі. Пракламацыя, як і папярэдні разам, базуецца на ведамай Рэзолюцыі Амэрыканскага Конгрэсу з 1959 году, у якой у ліку паняволеных Савецкай Расеі і Беларусі ўпрыгадваецца Беларусь.

Прэзыдэнт Кэнэды падкрэслівае ў Пракламацыі сваю падтрымку ідэі свабоды й незалежнасці ўсіх народаў.

Телеграма

Ліга Вызваленія Народаў ССР (Парыскі Блён) выслала, з нагоды сваіх Канферэнцыяў, якія адбыліся ў Мюнхене, Канцлеру Нямеччыны Федэратыўнай Рэспублікі Конраду Аденаўэрэ, тэлеграму наступнага змёсту:

Экспленація! Ад імя делегатаў Х Канферэнцыі Ligi Вызваленія Народаў ССР (Парыскага Блён), якія прыбылі на гэту Канферэнцыю з розных краін Эўропы і Блізкага Усходу і рэпрэзэнтуюць экзальтанныя ўрады ці нацыянальна-палітычныя цэнтры народаў Азэрбайджану, Армэніі, Беларусі, Казакія, Крыму, Грузіі, Ізраіль-Уралу, Паўночнага Каўказу, Туркестану і Украіны, выказаюць нашу глыбокую ўдзялініць Вам, сп. Канцлер, і нямецкаму народу за прытулак і апеку, дадзеныя нашым суподзічам, якія жывуць у Нямеччыне, а таксама за гасціннасць для нашых дэлегацый.

Прэзыдэнт Канферэнцыі

X. Канфэрэнцыя Парыскага Блёку

3) У сталіцах вялікіх народоў ўрэпейскага кантыненту ў сучасны момант настроі нестараўнальна больш спрыяльны для нашага вызвольнага змаганьня: чымсь гэта было два гады таму.

Таму маем падставы спадзівацца, — гэлагаты прыбылі з розных краінаў Эўропы і Блізкага Усходу, агулам каля 60 асобаў. Беларуская дэлегація складалася з пяцёх асобаў: Прэзыдента М. Абрамчыка, а. д-ра А. Смаршчика, сп. сп. У. Бортніка, Ю. Сенькоўскага і Ул. Цыўркі.

Пасыль адркрыццца канфэрэнцыі, выбару прэзыденту і прыняцця парадку дня, слова было дадзене Прэз. Абрамчыку, як Старшыні Парыскага Блёку, дзеяя справаздачы з дзеянісці арганізаціі за мінулы 20-месячны перыяд. Пасыль справаздачы з дзеянісці Прэзыденту па лініі унутрана-арганізацыйнага жыцця Парыскага Блёку, Прэз. Абрамчык спіштусі даўжай на сваіх уражанінях з ягонага восьмімесячнага падарожжа, сустрэчаў і гутарак з шэрагам выдатнейшых дзяржавных ды грамадзка-палітычных дзеячоў Эўропы і Амэрыкі. Аб'езд гэты бы пачаў у лістападзе мінулага году з Рыму, праз Амэрыку, і закончыў яго ў Эўропе сёлета ў чэрвені. У Рыме, на міжнароднай канфэрэнцыі на тэму: «Палітычная вайна Саветаў», што адбылася ад 18 да 22 лістапада 1961 году і на якую звехаліся каля 600 дэлегатаў з усіх кантоў вольнага съвету, Прэзыдент Абрамчык з іншымі сібрамі Прэзыденту Парыскага Блёку — сп. сп. Цынцадэз і Кантэмірам — меў нагоду навязаць канкты з многімі дзяржавамі і палітычнымі дзеячамі Эўропы, Азіі і Афрыкі і дапоўніў іх імкненнямі нашых паняволеных Маскоўскага народу.

У Амэрыцы, падчас свайго чатырохмесячнага побыту там, Прэзыдент Абрамчык двойчы адведаў Вашынгтон, а вярнуўшыся ў Эўропу, таксама двойчы адведаў Ніямеччыну, Бельгію і Ангельшчыну.

Весь ягоныя ўражаніні: 1) На міжнароднай палітычнай канфэрэнцыі ў Рыме, дзе сярод 600 дэлегатаў знаходзілася вялікая колкасць міністрапаў, сенатараў, дэпутатаў розных краінаў, вывілася аднадумансць аб неабходнасці большашчага актыўнага змаганьня з бальшавізмам; у гэтым змаганьні надаецца штурм большашчага ролю паняволеных Маскоўскага народу, як прыроднымі саюзінкамі вольнага съвету.

2) На гэдзячы на тое, што сучасны амэрыканскі ўрад Прэзыдента Кэнэды скірувася свою палітыку па лініі ад-пружанія паміж абдзізівізім дзяржавамі, намагаючыся дамовіца з Маскоўскім супрацоўніцтвем на базе «сусідаванія», аднак змінчынне псыхалагічнай вайны трэба ўважаць часовым, бо Кэнэдай ягоныя найбліжэйшыя супрацоўнікі маюць паважную апазыцыю ў Вашынгтонскіх палітычных колах, — колах, якія стаяць на больш реальных пазыціях і ўважаюць палітыку вызвалення большашчага.

У канцы свайго дакладу Прэзыдент Абрамчык заклікаў уздельнікаў Канфэрэнцыі яшчэ больш зактыўіваць палітычную і грамадзкую працу пасобных нацыянальных цэнтраў і раўту ў выпадку пасобных выступленій ці прыпадаваньні мэмарандумаў не абліжвацца адно скаргамі (як гэта ўвайшло ў некаторых з эвічуку) аб тым, што насінічы, русыфікуюць, і гэтае далей — а падаваць больш пазытыўных прыкладаў, як нашы народы, як гэдзячы на тэрор, герайчна даюць адпор акутанту. Як прыклад, ён падаў неаднаразовыя сігналы трывогі бальшавіцкага прэзыдента «буржуазным нацыянальным» інтэлігентамі нашых народоў наагул, і аспіліў пасыненікі, наўвокуціў і г. д. Падавальне такіх фактакутчай спрычыніцца да пастановы вольных народоў прысыці нам з дапамогай, пабачышы ў нашых народах саюзінкай. Нам трэба паказаць, што ў вадбодве нашых незалежных дзяржаваў вольны съвет будзе месці міністрапаў, чымсь пры будаванні новаствораных дзяржаваў Афрыкі і Азіі, якія маюць дзеля гэтага адпаведных кадраў.

Ной Цынцадэз, старшыня Грузійскай Нацыянальнай Рады (былы міністар асобы з незалежнай Грузіі) зрабіў спраўду з дзеянісці Кантактнай Камісіі Парыскага Блёку, які ён зьяўляецца старшынём і заданьнем якое было спрыяльны.

Рэгуляваньне дачыненіі Парыскага Блёку з Амэрыканскім Камітэтам Вызваленія. Сыцьвердзіўшы скрайня абліжаванія магчымасці па чиста палітычнай лініі супрацоўніцтва Парыскага Блёку з Амэрыканскім Камітэтам, ён адзначыў, аднак, паважную ролю гэтай Кантактнай Камісіі, якую яна адыграла ў спрэце падтрымкі прадстаўнікоў нацыянальных цэнтраў, якія працуяць у Рады Свабода — у сэнсе праграмнадзяялігічнай накіраванасці перадачаў перасейскіх рэдакцый гэтага Рады.

4) Прэзыдент Абрамчык з прыемнасцю съцвердзіў, што пры ягоных шматлікіх спатканінях з Амэрыкы, а яшчэ ў большай меры ў ўрэпейскіх сталіцах, Парыскі Блэк шырокі ведамы і карыстаецца павагай. Як Старшыня гэтай арганізацыі, ён меў усюды лёгкі доступ да выдатных дзяржавных і палітычных дзеячоў, і гутарак заўсёды мелі шчыры і інтимныя характеристики.

Пераходзіты да ацэны палажэння ў СССР, Прэзыдент Абрамчык, на падставе шэрагу доказаў, съцвердзіў наяўнасць глыбокай, шчырай і спонтаннай дружбы перасейскіх народоў у іхнім змаганьні супраць наступу Масквы, — наступу з мэтай зліквідавання нацыянальной і культурнай самабытнасці гэтых народоў.

Пасыль спраўдзіў, што ўжо падрыхтаваны Прэзыдентамі ададзены ў друк адмысловы зборнік ў ангельскай мове аб народах Парыскага Блёку. Ён аўтыймае 130-140 балонак, і мае служыцца малай «энцыклапедыяй» аб нашых народах. Там палаюцца інфармацыі аб гісторыі, культуры, вызвольным змаганьні і сучасным становішчам гэтых народоў.

Пасыль спраўдзіў, што ўжо падрыхтаваны Прэзыдентамі ўзяты ў архіве ўніверсітэта ў Гданьску, ён пададзен ў наступным чынам:

5) Прэзыдент Абрамчык з падставай, што ўжо падрыхтаваны Прэзыдентамі ўзяты ў архіве ўніверсітэта ў Гданьску, ён пададзен ў наступным чынам:

6) Прэзыдент Абрамчык з падставай, што ўжо падрыхтаваны Прэзыдентамі ўзяты ў архіве ўніверсітэта ў Гданьску, ён пададзен ў наступным чынам:

7) Прэзыдент Абрамчык з падставай, што ўжо падрыхтаваны Прэзыдентамі ўзяты ў архіве ўніверсітэта ў Гданьску, ён пададзен ў наступным чынам:

8) Прэзыдент Абрамчык з падставай, што ўжо падрыхтаваны Прэзыдентамі ўзяты ў архіве ўніверсітэта ў Гданьску, ён пададзен ў наступным чынам:

9) Прэзыдент Абрамчык з падставай, што ўжо падрыхтаваны Прэзыдентамі ўзяты ў архіве ўніверсітэта ў Гданьску, ён пададзен ў наступным чынам:

10) Прэзыдент Абрамчык з падставай, што ўжо падрыхтаваны Прэзыдентамі ўзяты ў архіве ўніверсітэта ў Гданьску, ён пададзен ў наступным чынам:

11) Прэзыдент Абрамчык з падставай, што ўжо падрыхтаваны Прэзыдентамі ўзяты ў архіве ўніверсітэта ў Гданьску, ён пададзен ў наступным чынам:

12) Прэзыдент Абрамчык з падставай, што ўжо падрыхтаваны Прэзыдентамі ўзяты ў архіве ўніверсітэта ў Гданьску, ён пададзен ў наступным чынам:

13) Прэзыдент Абрамчык з падставай, што ўжо падрыхтаваны Прэзыдентамі ўзяты ў архіве ўніверсітэта ў Гданьску, ён пададзен ў наступным чынам:

14) Прэзыдент Абрамчык з падставай, што ўжо падрыхтаваны Прэзыдентамі ўзяты ў архіве ўніверсітэта ў Гданьску, ён пададзен ў наступным чынам:

15) Прэзыдент Абрамчык з падставай, што ўжо падрыхтаваны Прэзыдентамі ўзяты ў архіве ўніверсітэта ў Гданьску, ён пададзен ў наступным чынам:

16) Прэзыдент Абрамчык з падставай, што ўжо падрыхтаваны Прэзыдентамі ўзяты ў архіве ўніверсітэта ў Гданьску, ён пададзен ў наступным чынам:

17) Прэзыдент Абрамчык з падставай, што ўжо падрыхтаваны Прэзыдентамі ўзяты ў архіве ўніверсітэта ў Гданьску, ён пададзен ў наступным чынам:

18) Прэзыдент Абрамчык з падставай, што ўжо падрыхтаваны Прэзыдентамі ўзяты ў архіве ўніверсітэта ў Гданьску, ён пададзен ў наступным чынам:

19) Прэзыдент Абрамчык з падставай, што ўжо падрыхтаваны Прэзыдентамі ўзяты ў архіве ўніверсітэта ў Гданьску, ён пададзен ў наступным чынам:

20) Прэзыдент Абрамчык з падставай, што ўжо падрыхтаваны Прэзыдентамі ўзяты ў архіве ўніверсітэта ў Гданьску, ён пададзен ў наступным чынам:

21) Прэзыдент Абрамчык з падставай, што ўжо падрыхтаваны Прэзыдентамі ўзяты ў архіве ўніверсітэта ў Гданьску, ён пададзен ў наступным чынам:

22) Прэзыдент Абрамчык з падставай, што ўжо падрыхтаваны Прэзыдентамі ўзяты ў архіве ўніверсітэта ў Гданьску, ён пададзен ў наступным чынам:

23) Прэзыдент Абрамчык з падставай, што ўжо падрыхтаваны Прэзыдентамі ўзяты ў архіве ўніверсітэта ў Гданьску, ён пададзен ў наступным чынам:

24) Прэзыдент Абрамчык з падставай, што ўжо падрыхтаваны Прэзыдентамі ўзяты ў архіве ўніверсітэта ў Гданьску, ён пададзен ў наступным чынам:

25) Прэзыдент Абрамчык з падставай, што ўжо падрыхтаваны Прэзыдентамі ўзяты ў архіве ўніверсітэта ў Гданьску, ён пададзен ў наступным чынам:

26) Прэзыдент Абрамчык з падставай, што ўжо падрыхтаваны Прэзыдентамі ўзяты ў архіве ўніверсітэта ў Гданьску, ён пададзен ў наступным чынам:

27) Прэзыдент Абрамчык з падставай, што ўжо падрыхтаваны Прэзыдентамі ўзяты ў архіве ўніверсітэта ў Гданьску, ён пададзен ў наступным чынам:

28) Прэзыдент Абрамчык з падставай, што ўжо падрыхтаваны Прэзыдентамі ўзяты ў архіве ўніверсітэта ў Гданьску, ён пададзен ў наступным чынам:

29) Прэзыдент Абрамчык з падставай, што ўжо падрыхтаваны Прэзыдентамі ўзяты ў архіве ўніверсітэта ў Гданьску, ён пададзен ў наступным чынам:

30) Прэзыдент Абрамчык з падставай, што ўжо падрыхтаваны Прэзыдентамі ўзяты ў архіве ўніверсітэта ў Гданьску, ён пададзен ў наступным чынам:

31) Прэзыдент Абрамчык з падставай, што ўжо падрыхтаваны Прэзыдентамі ўзяты ў архіве ўніверсітэта ў Гданьску, ён пададзен ў наступным чынам:

32) Прэзыдент Абрамчык з падставай, што ўжо падрыхтаваны Прэзыдентамі ўзяты ў архіве ўніверсітэта ў Гданьску, ён пададзен ў наступным чынам:

33) Прэзыдент Абрамчык з падставай, што ўжо падрыхтаваны Прэзыдентамі ўзяты ў архіве ўніверсітэта ў Гданьску, ён пададзен ў наступным чынам:

34) Прэзыдент Абрамчык з падставай, што ўжо падрыхтаваны Прэзыдентамі ўзяты ў архіве ўніверсітэта ў Гданьску, ён пададзен ў наступным чынам:

35) Прэзыдент Абрамчык з падставай, што ўжо падрыхтаваны Прэзыдентамі ўзяты ў архіве ўніверсітэта ў Гданьску, ён пададзен ў наступным чынам:

36) Прэзыдент Абрамчык з падставай, што ўжо падрыхтаваны Прэзыдентамі ўзяты ў архіве ўніверсітэта ў Гданьску, ён пададзен ў наступным чынам:

37) Прэзыдент Абрамчык з падставай, што ўжо падрыхтаваны Прэзыдентамі ўзяты ў архіве ўніверсітэта ў Гданьску, ён пададзен ў наступным чынам:

38) Прэзыдент Абрамчык з падставай, што ўжо падрыхтаваны Прэзыдентамі ўзяты ў архіве ўніверсітэта ў Гданьску, ён пададзен

Паўлюк Нілёнак і завяртанцы

«На нашым полі
Растуць бадылі,
Нікто іх ня поле,
Ня вырве зямлі»

Янка Купала

Хіба ня съветчыць усё гэтае аб пась-
лядоўнасці Юркі Віцьбіча ў дачыненіні
да партызана Паўлюка Нілёнка і аб мах-
лярстве завяртанцаў? Дарэчы, чытат-
здоле асабіста перакананца ў гэтым,
пазнаёміўшыся з маёй аповесцю «Лішо-
на Габо Біршуалай», як і з книжкі,
з якой я цытую выказаванні Андрэя
Александровіча й Міхія Клімковіча.
Гэтыя выданыні ёсьць у Ньюёрскай Пуб-
лічнай Бібліятэцы і ў адпаведных книж-
ніцах Лёндану, Парыжу, Рыму, Мадры-
ду ды іншых вялікіх гарадоў вольнага
съвету.

Маніць С. Клімковіч і далей, калі
съцвярджае:

«Самі сяляне абыскодзілі галава-
рэза. Родны брат Нілёнка, напаўшы
ядо да напротыномнасці звязаў, завёз
у павет і здаў савецкім уладам».

А ў запраўнасці — аднавісковец
Паўлюка Нілёнка. Ігнат Шманцар ня
вытрываў чакісцікі наядлодзікі катава-
нія і дапамог ім спаўмача іго. Ад-
нак усёроўна — уся вялікая вёска Ва-
роніна Маклакоўская воласці Вялікі-
навету, з якое паходзіў Нілёнак, бы-
ла пазней цалкам — ад старых да ма-
лых сасланая ў Сібір, і нікто з варонін-
цаў, разам з Ігнатам Шманцарам, адтуль
да родных хатаў не вярнуўся.

Асабіства абураеца С. Клімковіч з тae
прычыны, што «Віцьбіч не сароміца ця-
пер прызнацца ў тым», што часы вай-
ны ў Вялікі, на Пакроўскім полі, на
братьях могілках білуся тысячи закатава-
ных бальшавікамі паўстанцаў, «паставіў
у гонар іх і Нілёнка помнік за фашысц-
кія гроши». Ня толькі не саромлюся, але
шычара ганаруся гэтым. Аднак да сінія
шкаду, што ня знайшоў магілкі Паўлю-
ка Нілёнка. Ён растраліны не на Пакроў-
скім полі, і здавалася, над усёй гарот-
най Беларусі ад Дзізвіны да Буту:

высокім кургане паміж братнімі могіл-
камі беларускіх сялянаў, замардаваных
ленінскімі бандытамі, і відаць яго было
за некалькі кіляметраў.

У наступную нядзелью на гэтых адноў-
леных мной могілках адбылася вялікая
агульная паніхіда з асьвячэннем пом-
ніка. Сярод мноства людзей, што прый-
шлі ўшанаваць паміч патрыётаў, мне
асабіла кінулася ў очы сялянка з
жабрацкай торбай. Ей было каля пяці-
дзесяці год, але глыбокія зморшкі па-
разалі ейныя калісці прыгожы славян-
скі твар. Ад сълёзай са смелі блакітныя
очи, гора скрывалася ейныя вусны, а
нэнда съхнула плечы.

Калі съвтар агаласіў вечную памяц
усім тут:

«убіенным, імена коіх,
Ты Господі, весі»

— жанчына ўскрынула, нібы параненая,
упала на магілныя грудок, і, абыдымою
яго рукамі, загаласіла:

О-ой, Міхаська, саколік мо-ой!

Ды ўстань спад сырой зямлі

Ды на Марылю свою патлядзі...»

О-ой, Міхаська, саколік мо-ой!

Ды цябе-ж злыя ворагі растралілі

Ды дзетак тваіх у Сібіры закатавалі...

У гэты момант тысячна грамада, як
адзін чалавек апнуўся на калені і
як з адных магутных грудзей вырвалася
ды паплыла і над крывавым Пакроў-
скім полем, і здавалася, над усёй гарот-
най Беларусі ад Дзізвіны да Буту:

Вечная памяц!

Нічога, акрамя пагарды, ня выклікае
ў мене закід С. Клімковіча:

«Віцьбіч заўсёды абыходзіць пытка-
ньне аб сваіх ганебных ўцёках ад пом-
сті народу»

Нікто больш ганебна не ўцякаў ад на-
роднасці, як камуністы ў пачатку
вайны. Паказальная, што аўтамашына
шкурніка Паніцеляймона Панамарэнкі,
якую імчалася з шалёной хуткасцю на
шырокім ўсходзе, більшімі зялёнымі
прыгаўшы да Беларусі. А калі я здзішоў
другую невядому магілку Нілёнка, дык
усклалі бы на яе кветкі ад імя нашага
беларускага народу. Мне не пашанава-
ла ў гэтых пошуках, але затое ў сваіх
гэтах я паставіў яму помнік, які баль-
шавікі зынішчыць ня могуць, абы чым
съвестыць, мік іншага, і пісаніна С. Клімковіча.

І прычым тут фашысцкія гроши, якія
даречы маюць для нашага народу адно-
лькавую вартасць з бальшавікі? Фаш-
ыстым не занадта падабалася, калі
падбітия імі народы пачынаці, згадаці
аб сваіх паўстанынях супраць усякае,
якое-б там ні было ўлады. У скляпень-
ні рапорту партыі я выпадкова знаўшоў
вялікі мэталёвы крыж, які саветчыкі
сікніулі з кумпалу гвалтам імі, наўспу-
рані волі вернікі, зачыненага ў збр-
ышчанага вяліскага касцёлу святых
апостолаў Пётры і Паўла. Гэты самы
жаль згінуўшай шляхі і ксяндзоў-
ства», і г. д., і г. д.

У тэй-же самай книжцы, на стар. 83,
папярэдній Аляксандровіч на пасадзе
старшыні ССПБ Міхась Клімковіч вель-
мі трапіла дадае:

«Іншы большыя налёты нацыяналіз-
му ў Віцьбіча. У свой час, як рэдактар
яго кнігі «Лішона Габо Біршуалай»
я ўскрыў сілніцкую сутнасць гэтай
назвы, ускрыў замілаваныне бандытам
Нілёнкам (падкreslyў Юр. Віцьбіч).
Нілёнкам (падкreslyў Юр. Віцьбіч) вель-
мі трапіла дадае:

«Іншы большыя налёты нацыяналіз-
му ў Віцьбіча. У свой час, як рэдактар
яго кнігі «Лішона Габо Біршуалай»
я ўскрыў сілніцкую сутнасць гэтай
назвы, ускрыў замілаваныне бандытам
Нілёнкам (падкreslyў Юр. Віцьбіч).
Нілёнком (падкreslyў Юр. Віцьбіч) вель-
мі трапіла дадае:

«Іншы большыя налёты нацыяналіз-
му ў Віцьбіча. У свой час, як рэдактар
яго кнігі «Лішона Габо Біршуалай»
я ўскрыў сілніцкую сутнасць гэтай
назвы, ускрыў замілаваныне бандытам
Нілёнкам (падкreslyў Юр. Віцьбіч).
Нілёнком (падкreslyў Юр. Віцьбіч) вель-
мі трапіла дадае:

«Іншы большыя налёты нацыяналіз-
му ў Віцьбіча. У свой час, як рэдактар
яго кнігі «Лішона Габо Біршуалай»
я ўскрыў сілніцкую сутнасць гэтай
назвы, ускрыў замілаваныне бандытам
Нілёнкам (падкreslyў Юр. Віцьбіч).
Нілёнком (падкreslyў Юр. Віцьбіч) вель-
мі трапіла дадае:

«Іншы большыя налёты нацыяналіз-
му ў Віцьбіча. У свой час, як рэдактар
яго кнігі «Лішона Габо Біршуалай»
я ўскрыў сілніцкую сутнасць гэтай
назвы, ускрыў замілаваныне бандытам
Нілёнкам (падкreslyў Юр. Віцьбіч).
Нілёнком (падкreslyў Юр. Віцьбіч) вель-
мі трапіла дадае:

«Іншы большыя налёты нацыяналіз-
му ў Віцьбіча. У свой час, як рэдактар
яго кнігі «Лішона Габо Біршуалай»
я ўскрыў сілніцкую сутнасць гэтай
назвы, ускрыў замілаваныне бандытам
Нілёнкам (падкreslyў Юр. Віцьбіч).
Нілёнком (падкreslyў Юр. Віцьбіч) вель-
мі трапіла дадае:

«Іншы большыя налёты нацыяналіз-
му ў Віцьбіча. У свой час, як рэдактар
яго кнігі «Лішона Габо Біршуалай»
я ўскрыў сілніцкую сутнасць гэтай
назвы, ускрыў замілаваныне бандытам
Нілёнкам (падкreslyў Юр. Віцьбіч).
Нілёнком (падкreslyў Юр. Віцьбіч) вель-
мі трапіла дадае:

«Іншы большыя налёты нацыяналіз-
му ў Віцьбіча. У свой час, як рэдактар
яго кнігі «Лішона Габо Біршуалай»
я ўскрыў сілніцкую сутнасць гэтай
назвы, ускрыў замілаваныне бандытам
Нілёнкам (падкreslyў Юр. Віцьбіч).
Нілёнком (падкreslyў Юр. Віцьбіч) вель-
мі трапіла дадае:

«Іншы большыя налёты нацыяналіз-
му ў Віцьбіча. У свой час, як рэдактар
яго кнігі «Лішона Габо Біршуалай»
я ўскрыў сілніцкую сутнасць гэтай
назвы, ускрыў замілаваныне бандытам
Нілёнкам (падкreslyў Юр. Віцьбіч).
Нілёнком (падкreslyў Юр. Віцьбіч) вель-
мі трапіла дадае:

«Іншы большыя налёты нацыяналіз-
му ў Віцьбіча. У свой час, як рэдактар
яго кнігі «Лішона Габо Біршуалай»
я ўскрыў сілніцкую сутнасць гэтай
назвы, ускрыў замілаваныне бандытам
Нілёнкам (падкreslyў Юр. Віцьбіч).
Нілёнком (падкreslyў Юр. Віцьбіч) вель-
мі трапіла дадае:

«Іншы большыя налёты нацыяналіз-
му ў Віцьбіча. У свой час, як рэдактар
яго кнігі «Лішона Габо Біршуалай»
я ўскрыў сілніцкую сутнасць гэтай
назвы, ускрыў замілаваныне бандытам
Нілёнкам (падкreslyў Юр. Віцьбіч).
Нілёнком (падкreslyў Юр. Віцьбіч) вель-
мі трапіла дадае:

«Іншы большыя налёты нацыяналіз-
му ў Віцьбіча. У свой час, як рэдактар
яго кнігі «Лішона Габо Біршуалай»
я ўскрыў сілніцкую сутнасць гэтай
назвы, ускрыў замілаваныне бандытам
Нілёнкам (падкreslyў Юр. Віцьбіч).
Нілёнком (падкreslyў Юр. Віцьбіч) вель-
мі трапіла дадае:

«Іншы большыя налёты нацыяналіз-
му ў Віцьбіча. У свой час, як рэдактар
яго кнігі «Лішона Габо Біршуалай»
я ўскрыў сілніцкую сутнасць гэтай
назвы, ускрыў замілаваныне бандытам
Нілёнкам (падкreslyў Юр. Віцьбіч).
Нілёнком (падкreslyў Юр. Віцьбіч) вель-
мі трапіла дадае:

«Іншы большыя налёты нацыяналіз-
му ў Віцьбіча. У свой час, як рэдактар
яго кнігі «Лішона Габо Біршуалай»
я ўскрыў сілніцкую сутнасць гэтай
назвы, ускрыў замілаваныне бандытам
Нілёнкам (падкreslyў Юр. Віцьбіч).
Нілёнком (падкreslyў Юр. Віцьбіч) вель-
мі трапіла дадае:

«Іншы большыя налёты нацыяналіз-
му ў Віцьбіча. У свой час, як рэдактар
яго кнігі «Лішона Габо Біршуалай»
я ўскрыў сілніцкую сутнасць гэтай
назвы, ускрыў замілаваныне бандытам
Нілёнкам (падкreslyў Юр. Віцьбіч).
Нілёнком (падкreslyў Юр. Віцьбіч) вель-
мі трапіла дадае:

«Іншы большыя налёты нацыяналіз-
му ў Віцьбіча. У свой час, як рэдактар
яго кнігі «Лішона Габо Біршуалай»
я ўскрыў сілніцкую сутнасць гэтай
назвы, ускрыў замілаваныне бандытам
Нілёнкам (падкreslyў Юр. Віцьбіч).
Нілёнком (падкreslyў Юр. Віцьбіч) вель-
мі трапіла дадае:

«Іншы большыя налёты нацыяналіз-
му ў Віцьбіча. У свой час, як рэдактар
яго кнігі «Лішона Габо Біршуалай»
я ўскрыў сілніцкую сутнасць гэтай
назвы, ускрыў замілаваныне бандытам
Нілёнкам (падкreslyў Юр. Віцьбіч).
Нілёнком (падкreslyў Юр. Віцьбіч) вель-
мі трапіла дадае:

«Іншы большыя налёты нацыяналіз-
му ў Віцьбіча. У свой час, як рэдактар
яго кнігі «Лішона Габо Біршуалай»
я ўскрыў сілніцкую сутнасць гэтай
назвы, ускрыў замілаваныне бандытам
Нілёнкам (падкreslyў Юр. Віцьбіч).
Нілёнком (падкreslyў Юр. Віцьбіч) вель-
мі трапіла дадае:

«Іншы большыя налёты нацыяналіз-
му ў Віцьбіча. У свой час, як рэдактар
яго кнігі «Лішона Габо Біршуалай»
я ўскрыў сілніцкую сутнасць гэтай
назвы, ускрыў замілаваныне бандытам
Нілёнкам (падкreslyў Юр. Віцьбіч).
Нілёнком (падкreslyў Юр. Віцьбіч) вель-
мі трапіла дадае:

«Іншы большыя налёты нацыяналіз-
му ў Віцьбіча. У свой час, як рэдактар

